

राष्ट्रपतिना सह मिलितवान् मुख्य- निर्वाचनायुक्तः राजीव कुमारः

हिमसंस्कृतवार्ताः- प्रवीण कुमारः
ह्यः सायंकाले राष्ट्रपतिभवने मुख्य-
निर्वाचन- आयुक्तः राजीवकुमारः,
निर्वाचन- आयुक्तः ज्ञानेशकुमारः, डॉ.
सुखबीरसिंहश्च राष्ट्रपति द्वौपदी मुर्मू
इत्यनया सह मेलनम् कृतवन्तः। सः
निर्वाचन-आयोगेन निर्गतायाः
अधिसूचनायाः प्रतिलिपिं राष्ट्रपतिं
समर्पितवान् यस्यां १८ तमे लोकसभायां
निर्वाचितानां सदस्यानां नामानि आसन्।
राष्ट्रपति मुर्मूः निर्वाचनप्रक्रियायाः
सफलतायाः कृते मुख्यनिर्वाचन-
आयुक्तान् निर्वाचन- आयुक्तान् च
अभिनन्दितवती। राष्ट्रपतिः निर्वाचन-
आयोगस्य, तस्य अधिकारिणां,
कर्मचारिणां च, निर्वाचनस्य प्रबन्धने,
अधीक्षे च सम्बद्धानाम् अन्येषां
सार्वजनिकाधिकारिणां च प्रशंसाम्
अकरोत्। सा स्वतन्त्रं निष्पक्षं च
निर्वाचनं कर्तुं पुलिस-
सुरक्षाकर्मचारिणाम् अथकप्रयत्नानाम्
अपि प्रशंसाम् अकरोत्। राष्ट्रपति मुर्मूः
बहुसंख्यायां निर्वाचनप्रक्रियायां भागं
गृहीतवन्तः लक्षशः मतदातृणां प्रशंसाम्
अकरोत्। सा अवदत् यत् एतत् अस्माकं
संविधानस्य, भारतस्य च गहन- स्थिर-
लोकतान्त्रिकपरम्परायाः अनुरूपम्
अस्ति।

मासत्रयानन्तरं निष्कासिता आचारसंहिता इति निर्वाचनायोगेन घोषितम्, अधुना सर्वकारीयकार्ये गतिं प्राप्स्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः, नरेशमलोदिया

लोकसभानिर्वाचनम्- २०२४ इत्यस्य
घोषणया सहैव १६ मार्चतः प्रयोज्यमाना
आदर्श- आचार- संहिता
हता। निर्वाचनायोगेन गुरुवासरे एषा
घोषणा कृता। एतेन स्थगितम्
सर्वकारीयकार्यम् अधुना गतिं गृहीयात्।
केन्द्रीय- मन्त्रिमण्डल- सचिवस्य
राज्यानां मुख्यसचिवानां च कृते
प्रेषितपत्रे निर्वाचनायोगेन उक्तं यत्
अरुणाचलप्रदेश- सिक्किम- ओडिशा-
आन्ध्रप्रदेशेषु लोकसभानिर्वाचनानां,
विधानसभानिर्वाचनानां च परिणामानां
घोषणानन्तरं आदर्श- आचार- संहिता
सद्यः प्रभावेण निवृत्तः अस्ति।

विश्व- खाद्य- सुरक्षा- दिवसः- सुरक्षितं भोजनम् उत्तमं स्वास्थ्यमस्ति अस्य वर्षस्य ध्येयम्

अद्य विश्व- खाद्य- सुरक्षा- दिवसः वर्तते।
हिमसंस्कृतवार्तापरिवारपक्षतः विश्व-
खाद्य- सुरक्षादिवसस्य हार्दिक्यः
शुभकामनाः। अवधेयं वर्तते यत् अयं
दिवसः खाद्यसुरक्षा, मानवस्वास्थ्यम्,
आर्थिकसमृद्धिः, कृषिः, पर्यटनं,
खाद्यजनितसमस्यानां निवारणे,
खाद्यप्रबन्धने सहायतां कर्तुं, खाद्य-
सामग्रीणां सततविकासाय च ध्यानम्
आकर्षयितुं, प्रेरयितुं, योगदानं प्रदातुं च
जूनमासस्य सप्तमे दिनाङ्के मान्यते। अस्य
वर्षस्य मुख्यविषयः- खाद्यसुरक्षाः
अप्रत्याशितस्य कृते सज्जाः भवन्तु” इति
विषयः निर्धारितः अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. नरेन्द्रराणा

अयं दिवसः खाद्यसुरक्षा, मानवस्वास्थ्यं,
आर्थिकसमृद्धिः, कृषिः, पर्यटनं,
खाद्यजनितसमस्यानां निवारणे, खाद्यप्रबन्धने
सहायतां कर्तुं, खाद्यसामग्रीणां सततविकासाय च
ध्यानम् आकर्षयितुं, प्रेरयितुं, योगदानं प्रदातुं च
जूनमासस्य सप्तमे दिनाङ्के मान्यते।
विश्वखाद्यसुरक्षादिवसस्य २०२४ अर्थात् अस्य
वर्षस्य मुख्यविषयः- खाद्यसुरक्षाः अप्रत्याशितस्य
कृते सज्जाः भवन्तु” इति वर्तते। ध्यातव्यं वर्तते
यत् सुरक्षितं, पौष्टिकं च भोजनं मानवस्य स्वास्थ्यं
सुनिश्चित्य महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहति। के-के
आहाराः सुरक्षिताः सन्ति? अस्माकं स्वास्थ्यस्य
हानिः न कुर्वन्ति इति ज्ञातुं च अयं दिवसः
महत्त्वपूर्णः वर्तते। "आरोग्यं धनम्" इति प्रसिद्धा
उक्तिः अस्ति। अतः सुरक्षितं भोजनं सुस्वास्थ्यस्य
महत्त्वपूर्णेषु विषयेषु अन्यतमम् अस्ति।
असुरक्षितानि आहारपदार्थानि विविधानि रोगाणि
जनयन्ति, अन्येषु दुर्बलस्वास्थ्यस्थितिषु योगदानं
च ददति, यत्र वृद्धिविकासः, सूक्ष्मपोषकद्रव्याणां
न्यूनता, संक्रामकाः अथवा असंक्रामकरोगाः,
मानसिकरोगाः च जायन्ते। WHO- संस्थायाः
अनुसारं विश्वे प्रतिवर्षं दशसु जनासु एकः
अन्नजन्यरोगैः प्रभावितः भवति। परन्तु यदि
अस्माकं भोजनं सुरक्षितं नास्ति तर्हि
किम्? अस्माकं स्वास्थ्यं कथं भविष्यति? एतेन
खाद्यकृषिसङ्गठनस्य (FAO) विश्वस्वास्थ्य-
सङ्गठनस्य (WHO) च ध्यानं आकर्षितुं
संयुक्तराष्ट्रसंघः (UN) प्रतिवर्षं जूनमासस्य ७
दिनाङ्कं विश्वखाद्यसुरक्षादिवसः इति आचरितम्।

आदर्श- आचार- संहिता का अस्ति ?

आदर्श- आचार- संहिता सर्वैः हितधारकैः
सहमतैः निर्वाचनकाले कार्यान्वितानां सम्मेलनानां
प्रपत्रः अस्ति। निर्वाचनकाले स्वस्य आचरणस्य
नियन्त्रणं कर्तुं, संहितायां कार्यं कर्तुं च
राजनैतिकदलानि एव सहमताः सन्ति। एतेन
संविधानस्य अनुच्छेदः ३२४ इत्यस्य अन्तर्गतं

अन्नं, वस्त्रं, आश्रयं च मनुष्याणां मूलभूताः
आवश्यकताः इति उच्यन्ते। भारतीयाः
अन्तर्राष्ट्रीयः च संस्थाः सुरक्षिताहारस्य महत्त्वं
विषये सामान्यजनाय पर्याप्तसूचनाः प्रदातुं
परिश्रमं कुर्वन्ति। प्राप्तसूचनानुसारं प्रतिवर्षं ६०
कोटिजनाः विविधाहारजन्यरोगाणां प्रभावेन
रोगिणः भवन्ति। एतेषु ५ वर्षाणाम् अधः
बालकाः अस्य अधिकप्रभावाः जायन्ते। इदमपि
ज्ञातव्यं वर्तते यत् संयुक्तराष्ट्रसङ्घः (UN) स्वस्य
द्वयोः संस्थयोः खाद्यकृषिसङ्गठनम् (FAO)
विश्वस्वास्थ्यसङ्गठनम् (WHO) च विश्वे
खाद्यसुरक्षाप्रवर्धनार्थं प्रयत्नानाम् नेतृत्वं कर्तुं
नियुक्तवान्। विश्वस्वास्थ्यसङ्गठनेन (WHO)
संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य खाद्यकृषिसङ्गठनेन (FAO)
सहकार्यं कृत्वा ७ जून २०१९ दिनाङ्कात् परं
प्रथमः खाद्यसुरक्षादिवसः जूनमासस्य सप्तमे
दिनाङ्के अस्य दिवसस्य आचरणस्य निर्णयः
स्वीकृतः। संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य महासभाद्वारा २०
दिसम्बर २०१८ तमे दिनाङ्के एकः प्रस्तावः
स्वीकृतः यस्मिन् सुनिश्चितं कृतं यत् ७
जूनदिनाङ्कं "सुरक्षितभोजनस्य असंख्यलाभानां
उत्सवस्य" दिवसरूपेण चिह्नितुं
शक्यते। विश्वस्वास्थ्यसभायाः (WHA) २०२०
तमस्य वर्षस्य अगस्तमासस्य ३ दिनाङ्के प्रस्तावः
पारितः यत् प्रतिवर्षं जूनमासस्य ०७ दिनाङ्कं
विश्वखाद्यसुरक्षादिवसः इति घोषितवान्।
प्रथमवारं विश्वखाद्यसुरक्षादिवसः
संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य महासभायाः २०१८ तमस्य
वर्षस्य दिसम्बरमासे
स्वीकृतः। खाद्यसुरक्षादिवसस्य २०१९ तमस्य
वर्षस्य प्रथमवारं विषयः आसीत् "खाद्यसुरक्षा,
सर्वेषां व्यवसायः" इति आसीत्। अयं दिवसः
सर्वेभ्यः सुरक्षितभोजनं प्रति प्रेरकः भवेत् इति
कामना हिमसंस्कृतपरिवारपक्षतः।

सुभाषितम्

अल्पानामपि वस्तूनां
संहति कार्यसाधिका।
तृणैर्गुत्वमापन्नै
र्बध्यन्ते मत्तदन्तिनः ॥

भावार्थः- छोटी-छोटी बातों के
समायोजन से बड़ा कार्य सिद्ध हो जाता
है जैसे कि तृणों को जोड़कर बनाई गई
डोरी हाथी को बाँध देती है।

हिमसंस्कृतवार्ताः, अमितशर्मा

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

चन्द्रबाबूनायडू इण्डी- गठबन्धनम् आलोच्य उक्तवान् यत् जातिगणनायाः स्थाने कौशलगणनायाः आवश्यकता वर्तते

दिल्लीनगरे मोदी ३.० इत्यस्य सज्जता
पूर्णतया प्रचलति। जेडीयूप्रमुखः
नीतीशकुमारः टीडीपीप्रमुखः
चन्द्रबाबूनायडू च नरेन्द्रमोदिनं पुनः
प्रधानमन्त्री- करणाय एनडीएससर्वकाराय
च समर्थनं प्रसारितवन्तौ। इत्थं
चन्द्रबाबूनायडू इण्डी-गठबन्धनस्य
आलोचनां कृत्वा हर्षेण उक्तवान् यत्
जातिगणनायाः स्थाने कौशलगणनायाः
आवश्यकता वर्तते इति। आन्ध्रप्रदेशे
आयोजिते विधानसभानिर्वाचने टीडीपी
१३५ आसनानि प्राप्तवती इति। राज्ये
१७५ विधानसभासनानि सन्ति, येषु ८८
आसनानि जित्वा बहुमतं प्राप्यते, परन्तु
अस्मिन् समये टीडीपीदलं उत्तमं प्रदर्शनं
कृत्वा बहुमतस्य अपेक्षया अधिकानि
आसनानि प्राप्तवान्।

दत्तस्य जनादेशस्य अनुरूपं निर्वाचनायोगस्य
सहायता भवति यत् संसदः राज्यविधानमण्डलस्य
च स्वतन्त्रं निष्पक्षं च निर्वाचनं निरीक्षितुं
संचालयितुं च अधिकारं ददाति।
किमपि वैधानिकं समर्थनं नास्ति

यद्यपि आदर्श- आचार- संहितायाः पूर्णतया अधिकृतः अस्ति। १९६० तमे वर्षे
वैधानिकपृष्ठपोषणं नास्ति, तथापि केरलदेशे विधानसभानिर्वाचनस्य समये
सर्वोच्चन्यायालयेन अनेकवारं तस्य पवित्रतायाः प्रशासनेन राजनैतिक-दलानां कृते आचार-
समर्थनं कृतम् अस्ति। संहितायां कस्यापि संहिता निर्मातुं प्रयत्नः कृतः, तदा
उल्लङ्घनस्य अन्वेषणं कृत्वा दण्डं दातुम् आयोगः आचारसंहिता उत्पन्ना सञ्जाता।

अधिकारिभिः विकासात्मककार्याणां भवतु प्रगतिः, गुणवत्तायाः अवलोकनार्थं नियमितं निरीक्षणं भवेत् विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला।
लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहस्य अध्यक्षतायां विभागाधिकारिभिः सह राज्ये प्रधानमन्त्री-ग्रामसड़कयोजना, नाबार्डस्य च अन्तर्गतं क्रियमाणानां विकासात्मककार्याणां समीक्षां सभा आयोजिता। विक्रमादित्यसिंहः प्रधानमन्त्री ग्रामसड़कयोजना-१ तथा २ इत्यस्य सर्वाणि कार्याणि जून २०२४ यावत् सम्पन्नं कर्तुम् अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् नाबार्ड २४ तथा २५ भागानां कार्याणां भौतिकवित्तीयदावानाम् औपचारिकता २०२४ तमस्य वर्षस्य जूनमासपर्यन्तं सम्पन्नं भवितुमर्हति येन एतानि कार्याणि शीघ्रमेव आरभ्यन्ते। लोकनिर्माणमन्त्री अस्य सप्ताहस्य अन्ते यावत् नाबार्ड भाग-२९ तथा प्रधानमन्त्री ग्रामसड़कयोजना भाग-३ कार्याणि आरभ्य अनुमोदनपत्राणि निर्गन्तुं निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् राज्ये कार्यान्वितानां सर्वासां विकासात्मकानां परियोजनानां प्रत्येकस्मिन् स्तरे नियमितरूपेण निरीक्षणं करणीयम्, तस्य प्रतिवेदनं मुख्य-अभियन्तुः समक्षं प्रस्तोतव्यम्।

सः अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान् यत् सर्वाणि निर्माणकार्याणि निर्धारितसमयान्तरे सम्पन्नानि करणीयाणि निर्माणकार्यं विलम्बं कुर्वन्तः निविदाकर्तारः तेषां विरुद्धं कठोरकार्याणि करणीयाणि। सः अवदत् यत् कार्यकारी अभियंतास्तरस्य एफआरए-एफसीए-सम्बद्धानि अनुमोदनानि ग्रहीतुं प्रक्रियां शीघ्रं करणीयम्, निर्माणकार्येषु गुणवत्तायाः पालनं करणीयम्।

विधायकेभ्यः आवासद्वयं प्रदानस्य नियमाः परिवर्तिताः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।
हिमाचलविधानसभया विधायकानां कृते आबंटितानां निवासनियमानां परिवर्तनं कृतम्। एतत् परिवर्तनं CAG इत्यस्मात् लेखापरीक्षा आक्षेपं दूरीकर्तुं कृतम् अस्ति। एषा अधिसूचना विधानसभासभापतिना जूनमासस्य ३ दिनाङ्के प्रसारिता अस्ति, या बुधवासरे राजपत्रे प्रकाशिता। अस्य अनुसारं विधानसभायाः हिमाचलप्रदेश- विधानसभासदस्यनियमा-२००२ इत्यस्य नियम- ३ संशोधनं कृतम्। तत्र उक्तं यत् सामान्यतया विधायकाय केवलमेकं निवासस्थानं आबंटितं भविष्यति, परन्तु एकवारादधिकं विजेतारं विधायकम् उपलब्धतायाः अनुसारम् आवासद्वयं दातुं शक्यते। ज्ञातव्यं यत् विगतेषु वर्षेषु वरिष्ठविधायकानां कृते आवासद्वयं दातुं प्रथा प्रचलति स्म, यद्यपि नियमेषु एतस्य कोऽपि प्रावधानम् नासीत्। कैग-इत्यस्य लेखापरीक्षा आक्षेपस्य अनन्तरं हिमाचलविधानसभायाः २६ विधायकानाम् अथवा पूर्वविधायकानां कृते प्रायः १.५ कोटिरूप्यकाणां पुनराप्तिसूचना निर्गता अस्ति। एते सर्वे माननीयाः जनाः अनाधिकृतरूपेण विधानसभा परिसरे आवासद्वयं स्थापितवन्तः आसन्। एषा प्रथा प्रायः ३० वर्षाणि यावत् प्रचलति स्म। १३ तमायाः विधानसभायाः कार्यकाले पूर्वजयरामसर्वकारस्य कार्यकाले कैग इत्यनेन स्वस्य लेखापरीक्षायां एतत् दोषं गृहीतम्। तदनन्तरं विधानसभासचिवस्य समीपं कार्यविधिं कर्तुं प्रेषितः। लेखापरीक्षायाः आक्षेपस्य अनन्तरं कतिपयेभ्यः

मासेभ्यः पूर्वं विधानसभासचिवः यशपालशर्मा इत्यनेन पुनराप्तिसूचनाः निर्गताः आसन्।

एताः सूचनाः २०२४ तमस्य वर्षस्य अप्रैलमासे दत्ताः सन्ति, यस्मिन् एकस्मात् विधायकात् औसतेन प्रायः नवलक्षरूप्यकाणां पुनराप्तिः क्रियते। एषा राशिः सम्पत्तिनिदेशालये नगदरूपेण अथवा तेषां वित्तकोषसंख्यायां निक्षेपं कर्तुं प्रार्थितम् आसीत् तथा च तस्याः रसीदं विधानसभासचिवालयाय दातुं कथितमासीत्। एतां सूचनां प्राप्तानां विधायकानाम् अथवा पूर्वविधायकानां मध्ये बहूनि बृहत्मानानि अपि समाविष्टानि सन्ति। परिवर्तिताः नियमाः एतत् पुनराप्तिसूचनं न प्रभावितं करिष्यन्ति। एते नियमाः आगामिदिनात् आरभ्य प्रवर्तन्ते। सम्भवति यत् पुरातनं पुनराप्तिः क्षन्तुं राज्यसर्वकारस्य मन्त्रिमण्डलं प्रति प्रकरणं प्रेषयितुं शक्यते।

विश्वस्य सर्वोच्चे तिलोचोसरोवरे त्रिवर्णध्वजं उत्तोलितवती मनाल्याः कृष्णाठाकुर

हिमसंस्कृतवार्ता- मनाली। हिमाचलप्रदेशस्य मनाली इति नाम्ना अन्यत् उपलब्धिः अपि योजिता अस्ति। गौशालग्रामस्य पर्वतारोही कृष्णाठाकुर विश्वस्य सर्वोच्चसरोवरं तिलोचो जितवती अस्ति। कृष्णा नेपालस्य १७,८८२ पादपरिमितस्य थोरङ्ग- ला- दर्रा इत्यत्र अपि ध्वजं उत्तोलितवती अस्ति। कृष्णा अस्मिन् अभियाने पञ्चभिः अमेरिकनपर्वतारोहिभिः, दलस्य नेता निम तेंजिन, निक, जयंथी, जोरेड, जोएल, गाइड तेंजिन च इत्येतैः सह सफला अभवत्। कृष्णा तस्य दलेन सह काठमाण्डूतः मई २५ दिनाङ्के अस्य अभियानस्य आरम्भं कृत्वा २८ दिनाङ्के तिलोचो- सरोवरस्य आधारशिबिरं प्राप्तवती। मई २९ दिनाङ्के विश्वस्य सर्वोच्चं तिलोचो-सरोवरं जितवती। ३० मई दिनाङ्के श्रीखरकं प्रति प्रत्यागता। १ जून दिनाङ्के सा थोरङ्ग ला-दर्रां प्रति गत्वा २ जून दिनाङ्के अस्मिन् दर्रा इत्यत्र त्रिवर्णध्वजम् उत्तोलितवती। कृष्णा अवदत् यत् अस्मिन् अभियाने सा अपि समस्यानां सम्मुखीकरणमपि कृतवती। मार्गे तस्य पादौ प्रफुल्लितौ अभवताम्, परन्तु सा साहसं न त्यक्त्वा लक्ष्यं प्राप्तवती। कृष्णया पूर्वं अपि अनेकानि शिखराणि जितानि। सन्देशं दत्त्वा कृष्णा अवदत् यत् मलिनतां न प्रसारयितुं स्वच्छतायां साहाय्यं कर्तुम् अपि तुल्यम् अस्ति। अतः पर्वतारोहिणः पर्वतानामुपरि अवकरं न पातयेयुः, अवकरं च स्वसार्धमेव आनयेयुः।

आदर्श- आचार- संहितायाम् एतेषां नियमानाम् अनुसरणं कर्तव्यम् भवति

भारतस्य निर्वाचनयोगस्य अनुसारं आदर्श-आचार- संहितायां उक्तं यत् केन्द्रे राज्येषु च सत्ताधारी- दलाः एतत् सुनिश्चितं कुर्वन्तु यत् ते स्वस्य आधिकारिकपदस्य उपयोगं प्रचारार्थं न कुर्वन्ति। आचारसंहिता प्रचलति यावत् मन्त्रिणः अन्ये च सर्वकारीयाधिकारिणः किमपि रूपेण वित्तीयानुदानस्य घोषणां कर्तुं न शक्नुवन्ति। सत्ताधारीदलस्य पक्षे मतदातृन् प्रभावितं करोति इति कोऽपि परियोजना योजना वा घोषितुं न शक्यते तथा च निर्वाचन- आचार- संहिता स्थापिता चेत् मन्त्रिणः प्रचारार्थं सर्वकारीय-यन्त्राणां उपयोगं कर्तुं न शक्नुवन्ति।

एलायन्स एयर इत्यस्य दिल्लीतः भुन्तरं प्रति अतिरिक्तविमानयानम् आरब्धम्

हिमसंस्कृतवार्ता - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। पर्यटनार्थं विश्वप्रसिद्धं कुल्लू-मनाली-नगरं प्राप्तुं इदानीम् अन्यनगराणाम् अपेक्षया सुकरं भविष्यति। पर्यटनार्थं एलायन्स एयर इत्यनेन दिल्लीतः

भुन्तरपर्यन्तं अतिरिक्तविमानसेवा आरब्धा अस्ति। जूनमासस्य द्वितीयदिनात् आरभ्य एटीआर-७२ इति विमानेन पर्यटकानां कृते कुल्लू-मनालीनगरं गन्तुं सुकरं भविष्यति। प्रतिसप्ताहं बुधवासरे रविवसरे च प्रचलति।
कुल्लूतः देहरादूनं यावत् जूनमासस्य १८ दिनाङ्कात् विमानसेवा आरभ्यते
कुल्लूतः देहरादूननगरं यावत् जूनमासस्य १८

दिनाङ्कात् विमानसेवा आरभ्यते। अस्मिन् मार्गे एटीआर-७२ विमानस्य विमानयानानि सप्ताहे त्रीणि दिनानि मंगलवासरे, गुरुवासरे, शनिवासरे च भविष्यन्ति। अधुना कुल्लूतः अमृतसरं प्रति विमानयानं सम्पूर्णसप्ताहस्य स्थाने सोमवासरे, बुधवासरे, शुक्रवासरे, रविवसरे च चतुर्दिनानां कृते निर्धारितम्। कुल्लू- मनाली- नगरस्य भुन्तर-विमानस्थानकात् विमानसेवानां विस्तारः कुल्लू- मनाली- नगरस्य पर्यटनाय पक्षं दास्यति। कुल्लू- मनाली- नगरस्य होटलविक्रेतारः चिरकालात् भुन्तरनगरं प्रति विमानसेवा वर्धयितुम् आग्रहं कुर्वन्ति स्म। अस्मिन् कुल्लूतः दिल्लीं प्रति

अतिरिक्तविमानयानं प्रारब्धम् अधुना कुल्लूतः देहरादूनपर्यन्तं नूतनसेवा आरभ्यते इति सज्जता अपि सम्पन्ना अस्ति। तस्य समयसूची प्रकाशिता अस्ति। एतदतिरिक्तं कुल्लूनगरं जम्मू-जयपुरनगरयोः सम्पर्कस्य योजना अस्ति। अस्य कृते केन्द्रीयनागरिकविमानमन्त्रालयात् हरितसंकेतः प्राप्तः अस्ति। हिमाचलहोटेल-रेस्टोरन्ट-सङ्घस्य महासंघस्य राज्याध्यक्षः गजेन्द्रठाकुरः अवदत् यत् विमानसेवानां विस्तारः हिमाचलस्य पर्यटनस्य कृते उत्तमः उपक्रमः अस्ति। एतेन कुल्लू-मनाली-पर्यटनस्य गतिः भविष्यति, वी. आई. पी. पर्यटनस्य च वृद्धिः भविष्यति।

संस्कृत सेवा ईश्वरीय कार्यम् : अध्यक्षः, बिहारे संस्कृतग्रामस्य निर्माणः भवतु- प्रो. पाण्डेयः

धारावाहिकं गीताप्रश्नोत्तरम् - ६०

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

धृतराष्ट्रः - हे सञ्जय ! अर्जुनः स्तुतिमाध्यमेन विश्वरूपभगवन्तम् उद्दिश्य अन्यत् किं कथयन् अस्ति ?
सञ्जयः - आं, राजन् ! अवश्यमेव अर्जुनस्य उक्तिं श्रुत्वाहं तत्सर्वं यथावत् भवते श्रावयामि । ततः अर्जुनः एवमुक्तवान् - अर्जुनः - हे परमात्मन् ! तव अनेकमुखनेत्रम्, अनेकबाहूरुपादं बहूदरं, बहुविकरालदंष्ट्रम् इत्थंभूतं महदूपं वीक्ष्य सर्वे प्राणिनः भयभीताः सन्ति, तथैव अहमपि ।

हे परमेश्वर ! तव अनेकं प्रदीप्तवर्णम्, आकाशस्पर्शिनं व्याप्तमुखं, प्रदीप्तविशालनेत्रं, देदीप्यमानं च त्वाम् अवलोक्य अन्तःकरणतः हि व्यथितोऽहं धैर्यं, शान्तिं च न प्राप्नोमि । प्रलयकालः आगतः किमितिवत् भवतः प्रदीप्ताग्निसंनिभानि, विकरालदंष्ट्राभिः भयानकानि मुखानि वीक्ष्य अहं दिशोऽपि विस्मृतवान्, न च सुखं हि लभे । अतः हे देवदेव ! हे जगत्पते ! त्वं प्रसन्नः भव ।

अहो ! भीष्मः, द्रोणः, कर्णः च स्वपक्षीयैः प्रमुखयुद्धवीरैः सह त्वामेव प्रविशन्तः सन्ति इति पश्यामि । एवमेव नृपगणैः सह सर्वे धृतराष्ट्रपुत्राः दुर्योधनादयः अपि विकरालदंष्ट्राभिः तव भयानकमुखानि त्वरया प्रविशन्ति । तेषु केचन तु तव दशनान्तरेषु चूर्णीभूत्वा शिरोहीनाः हि अवलोक्यन्ते ।

नदीनां जलप्रवाहाः यथा समुद्राभिमुखं कूर्दन्ते, तथैव नरलोकेषु स्थिताः एते वीराः भीष्मद्रोणादयः भवतः अभिविज्वलन्ति मुखानि प्रति धावन्ति, प्रविशन्ति चेति दृश्यते । यथा पतङ्गाः मोहवशतः वेगेन प्रदीप्ताग्निं प्रविश्य स्वतः नश्यन्ति, तथैव दुर्योधनादयः सर्वे मोहवशतः स्वनाशाय भवतः मुखानि सवेगं प्रविशन्ति । त्वमपि प्रज्वलितैः मुखैः तान् सर्वान् भक्षयन् सर्वतः लेलिह्यसे इति पश्यामि । हे प्रभो ! तव च उग्रप्रकाशः सर्वं जगत् परिव्याप्तं सत् सर्वं प्रतपति इति (११/२३-३०)(अनुवर्तिष्यते)-नारदोपाध्यायः ।

विज्ञानयुगे अपि जनाः संस्कृतेन वदन्ति एतत् भारतीयानां गौरवम्- "विधानसभाध्यक्षा ऋतुभूषणखण्डूरी"

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुलदीपमैन्दोला, कोटद्वारम्। संस्कृतभारती-उत्तराञ्चलस्य रितेशशर्मा- सरस्वती- विद्यामन्दिर- इण्टरकॉलेज- जाकीनगर- कण्वनगरी कोटद्वारे आवासीयप्रबोधनवर्गस्य आरम्भः अभवत्। कार्यक्रमस्य आरम्भः मुख्यातिथेः दीपप्रज्वलनेन च वैदिकप्रार्थनाद्वारा च अभवत्। कार्यक्रमस्य मुख्यातिथिः विधानसभायाः अध्यक्षीय श्रीमती ऋतुखण्डूरीभूषणवर्यया उक्तं यत् संस्कृतं सर्वाणां भाषाणां जननी अस्ति। अद्य विज्ञानस्य युगः अस्ति। विज्ञानयुगे अपि जनाः संस्कृतेन वदन्ति एतत् भारतीयानां गौरवम्। अतः सर्वैः छात्रैः संस्कृतस्य अध्ययनेन स्वसंस्कृतेः भाषायाः च शिक्षणे सक्रियरूपेण भागः ग्रहीतव्यः। वर्गाधिकारी डी. आर. मेजर- सूबेदारगब्बरसिंहः शिविरार्थिनः सम्बोधयन् अवदत् संस्कृतभाषायां सर्वेषां शास्त्राणां पुराणानां सारं निगूढम् अस्ति इति। संस्कृतभारतीद्वारा अस्मिन् वर्गे कोटद्वारवासिनः सक्रियरूपेण भागं गृह्णीयुः। मुख्यवक्ता पश्चिमोत्तरक्षेत्रसम्पर्कप्रमुखः प्रेमचन्द्रशास्त्री संस्कृतभाषायाः उद्भवं विकासं च प्रकाशयन् सर्वेभ्यः अवदत् यत् अद्य सम्पूर्णं विश्वे दशकोटिजनाः संस्कृतं वदन्ति। न केवलं भारतं, अपितु सम्पूर्णं विश्वे अनेकेषु विश्वविद्यालयेषु संस्कृतस्य पाठनं क्रियते। तेन उक्तं यत् धर्मजातिभाषाविभेदे संस्कृतमेव सहायकः। प्रान्तमन्त्री गिरीशतिवारी उक्तवान् यत् अद्य संस्कृतभारत्याः कारणेन गृहे गृहे संस्कृतं संजायते तत्र मूलाधारः कार्यकर्तृणां समर्पणम् अस्ति। वर्गेऽस्मिन् सहयोगिनश्च कुलदीपमैन्दोला, अंकितपाण्डेयः, सिद्धार्थनैथानी, रोशनबलूनी इत्यादयः शिविरस्य मुख्याध्यापकाः च कार्यकर्तारः शिवरार्थिनः च उपस्थिताः आसन्।

द्वादशदिनात्मकसंस्कृतप्रशिक्षणवर्गस्य शुभारम्भः जातः। सर्वे बिहारझारखण्डात् आगताः १२६ प्रशिक्षणार्थिनः। विश्वविद्यालयस्य दरबारसभागारे कार्यक्रमः आयोजितः।

हिमसंस्कृतवार्ता:- राघव नाथ झा, दरभंगा। संस्कृतविश्वविद्यालये द्वादशदिनात्मकः आवासीय संस्कृतप्रशिक्षणवर्गः गुरुवासरे दरबारहाले महता आडम्बरेण उद्घाटनं कृतम्। संस्कृतभारती बिहार न्यासेन कामेश्वरसिंह दरभंगा संस्कृतविश्वविद्यालयेन च संयुक्ततत्वावधानेन आयोजितेऽस्मिन्प्रशिक्षणवर्गे बिहारझारखण्डप्रदेशयोः प्रशिक्षकः संस्कृतं ज्ञातुं समागताः सन्ति। मुख्यालयस्य नूतनपरीक्षाभवने एषः प्रशिक्षणवर्गः सप्तदशदिनाङ्कपर्यन्तं भविष्यति। कार्यक्रमस्य अध्यक्षता कुर्वन् संस्कृतभारती बिहारस्य प्रान्ताध्यक्षः प्रो. इन्द्रनाथ झा अवदत् यत् विद्यालयेषु महाविद्यालयेषु च संस्कृतपठनाय छात्रान् प्रेरयितव्यम्। संस्कृतभारतीकार्यकर्तृणां कृते संस्कृतसेवा ईश्वरीयकार्यम् अस्ति। एवमवधार्य ते राष्ट्रहिते कार्यं कुर्वन्ति। संस्कृतभाषा जनभाषा लोकभाषा च भवेत् इति ते संकल्पिताः सन्ति। अस्य भावनायाः अधिकदृढतायाः आवश्यकताः अस्ति। मुख्यातिथिः के. एस. डी. एस. यू. कुलपतिः प्रो. लक्ष्मीनिवासपाण्डेयः अवदत् यत् अष्टात्रिंशद्वर्षेभ्यः पूर्वं चमूकृष्णशास्त्रिणा किञ्चित् संस्कृतछात्रैः सह एषः संस्कृतसंभाषणकार्यः आरब्धः आसीत् यः परिणामः अद्य देशे विदेशे च दृश्यते। डॉ. भीमराव अम्बेडकरः संस्कृतं राष्ट्रभाषां कर्तुं पक्षपाती आसीत्। अस्माभिः संस्कृतशास्त्राणां संरक्षणेन सह संस्कृतसंभाषणस्य अभ्यासेऽपि बलं दातव्यम्। सम्भाषणशिविरस्य महत्त्वं स्पष्टीकृत्य कुलपतिः प्रो. पाण्डेय अवदत् यत् भाषाशिक्षणं सरकारेण न क्रियते। यदि संस्कृतसंभाषणं न भविष्यति तर्हि तत् कथं श्रुतं भविष्यति, यदि न श्रुतं तर्हि कथं भाषणं भविष्यति? अतः अस्य

व्यापकतायाः कृते विवरणं प्रददतो पीआरओ निशिकान्त अवदत् यत् बिहारस्य सप्तदश जिलातः १०१, झारखण्डस्य षड् जिलातः २५ इति, तथा च समग्रतः १२६ प्रतिभागिनः संस्कृतज्ञाने पञ्जीकृताः सन्ति। तेषां प्रतिदिनं सप्तदशदिनाङ्कपर्यन्तं संस्कृतभाषायां भाषणे, लेखने, पठने च प्रशिक्षणं भविष्यति। कार्यक्रमस्य संरक्षकद्वयः डीएसडब्ल्यू डॉ. शिवलोचन झा तथा सीसीडीसी डॉ. दिनेश झा अनुगमनं कुर्वाणौ अनेन प्रशिक्षणवर्गे समागतानां सर्वेषां प्रतिभागिनां स्थापनं भोजनं च व्यवस्था परीक्षा भवन मनोरञ्जनगृहयोः कृता अस्ति। एनएसएस पदाधिकारी डॉ. सुधीर कुमार झा, भूसम्पदापदाधिकारी डॉ. उमेश झा च अपि अस्मिन् कार्ये स्वस्य सम्पूर्णटीमेन सह सहयोगं कुर्वन्ति। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः वैदिक लौकिक मंगलाचरणेन दीपप्रज्वलनं च कृत्वा अभवत्। अतिथीनां सम्मानं डॉ. दिनेशझा, डॉ. घनश्याममिश्रः, डॉ. दीनानाथ साहः, डॉ. संजीतकुमारझा, डॉ. त्रिलोकझा च कृतवन्तः। प्रान्तप्रचारकप्रमुखः डॉ. रामसेवक झा संयोजकत्वेन आयोजिते कार्यक्रमे स्वागतभाषणं शिक्षा शास्त्रविभागस्य निदेशकः डॉ. घनश्याम मिश्रः कृतवान्। राष्ट्रीयः आगतं कार्यक्रमशिक्षणप्रमुखः डॉ. चंद्रमाधव सिंह कार्यक्रमस्य सुशासनं कृतवान्, संस्कृतभारती दरभंगायाः विभागसंयोजकः डॉ. त्रिलोक झा धन्यवादज्ञापनं कृतवान्। डॉ. वीरसनातनपूर्णेन्दुरायः एकतामन्त्रं प्रस्तुतवान्। कार्यक्रमे मुख्यतः प्रो. लक्ष्मीनाथ झा, प्रो. पुरेन्द्र वारिक, प्रो. रेणुका सिन्हा, प्रो. दयानाथ झा, डॉ. विनयकुमारमिश्रः, दरभंगा अभियंत्रण-महाविद्यालयस्य निदेशकः डॉ. संदीप तिवारी, संस्कृतभारती संगठनमन्त्री श्रवण कुमारः, मुजफ्फरपुर जिलासंयोजकः अखिलेश कुमार मिश्रः, विस्तारकः अंकुश कुमारः, डॉ. उमेश झा, डॉ. महानंद ठाकुरः, डॉ. शंभुशरण तिवारी, डॉ. अयोध्यानाथ झा च उपस्थिता आसन्।

उक्तं अधिकाः अपि सज्जाः आसन्। उक्तं